

Ohannes Kılıçdağı: Yüzüncü yılda ne olacak?

Posted on 02/12/2014

2015'e yani Ermeni Soykırımı'nın yüzüncü yılına az bir zaman kaldı. Yüzüncü yılda bir şeyler olacağına dair genel bir beklenti olsa da, böyle sembolik yıldönümlerini pek anlamayan ben, yüzüncü yılda farklı ne olacak bilemiyorum. Diaspora ve Ermenistan şimdiye kadar soykırımın anlatılması, tanınması ve adalet için şimdiye kadar yapmadıkları ne yapabilirler veya yapacaklar? Türkiye bu zamana kadar uygulamaya koyduğu inkârın sert ve yumuşak versiyonlarından farklı bir şey yapacak mı? Herhangi bir aktörün yüzüncü yıl için sakladığı özel bir hamlesi mi var? Yoksa yüzüncü yıl sadece nicelik açısından mı bir fark yaratacak? Yani her yıl beş kitap basılırken gelecek yıl on kitap mı basılacak veya her yıl iki sempozyum yapılırken gelecek yıl beş sempozyum mu yapılacak?

Bu konuda farklı adım Türkiye devletinden gelebilir ama o da şimdiye kadar tutulan yolun ters istikametinde bir adım olursa anlamlı olur. O zaman başbakan olan Recep Tayyip Erdoğan'ın 1915 için yayımladığı taziye, şüphesiz, bu devletin alışkanlıklarına, reflekslerine ters bir girişimdi ve bu anlamda olumluydu fakat olayları yanlış tarif ediyor, yanlış bağlama yerleştiriyordu ve sonradan kimi 'yandaşlar'ın iddia ettiğinin aksine, taziye soykırım kurbanları için dilenmiyordu. Söz konusu metnin bir özür olmadığına zaten şüphe yok. Yüzüncü yılda hükümetten ve dolayısıyla devletten 'radikal', meseleyi çözücü bir adım bekliyor muyuz? Zannetmiyorum. Muhtemelen, AKP hükümetlerinin alışkanlığı olduğu üzere, mesele bazı sembolik adımlarla halledilmeye, yumuşatılmaya hatta geçiştirilmeye çalışılacaktır. (Alevi meselesinde, örneğin, bu tutum kendini çok net belli ediyor. Bir müzeye girişi bedava yapmakla, bir üniversitenin adını değiştirmekle Alevi meselesini çözmeyi umut ediyorlar.) Her şey bir yana, Suriye sorunu, çözüm süreci gibi ağır meseleler içinde, hükümet yüzüncü yıla ne kadar zihinsel mesai ayıracak, o da şüpheli. Öte yandan, sivil aktörler de devleti bu konuya daha fazla konsantre olması ve daha temel, sorun çözücü

adımlar atması konusunda zorlayabilirler belki. Yüzüncü yıl için yapacakları faaliyetler buna hizmet edebilirse daha anlamlı olabilir. Örneğin, Türkiye Ermenilerinin içinde bulunduğu sorunların, amasız fakatsız, bocalamadan, net bir şekilde çözülmesi, şikâyetlerinin oyalama amaçlı değil samimi bir şekilde dikkate alınması, somut adımlar olarak hayata geçirilebilir.

Yüzüncü yılda başka bir farklılık da Türkiye Ermenileri tarafında olabilir, yüzüncü yılın havası bir değişime yol verebilir. 2015'in yaratacağı olası hareketlilik, genel bir canlanmanın başlangıcı veya vesilesi yapılabilir. Daha doğrusu, yapılabilirse iyi olur. İşin bir de anmayla ilgili boyutu var. Şöyle ki, dünyadaki diğer Ermenilerin büyük kısmı, az veya çok, ölümlerini içlerinden geçtiği gibi anabildiler, yaslarını tutabildiler. Halbuki Türkiye Ermenileri acılarını da gizlemek zorunda kaldı, gönüllerince yas tutamadılar. Ağlamaları da suç oldu. Onu bırak, kimi zaman kendi ölümlerine küfretmek zorunda bırakıldılar, inkârcı olmaya zorlandılar. Bu tabii ki onların üzerinde bir baskı yarattı. Meselenin uzmanı değilim ama ilgili literatürde, hakıyla yas tutamamanın yol açtığı sorunlara dair geniş bir birikim var. Dolayısıyla, acaba gelecek seneden itibaren Türkiye Ermenileri daha kamusal ve kitlesel bir anma içinde olabilir, hatta düzenleyebilirler mi? Son yıllarda Dur De veya İHD gibi kurumlar soykırım anmaları düzenliyorlar ve münferit Ermeniler de bunlara katılıyorlar. Bunlar şüphesiz çok çok değerli ve öyle olmaya da devam edecek ama benim kastım daha ziyade Ermenilerin kolektif yası ve bunun daha meşru hale gelmesi.

Öte yandan, ben bunları söylüyorum ama, Türkiye Ermenilerinin eğilimini bilmiyoruz tabii. Acaba onlar böyle bir kolektif ifade ve anmanın eksikliğini hissediyorlar mı, yoksa tam tersine, yüzüncü yılın yaklaşmasından tedirginler mi, bu vesileyle şimşekleri tekrar üzerlerine çekmekten korkuyorlar mı? Ki bu da oldukça anlaşılır. Bu korku anlaşılır ama öte yandan Ermenilerin böyle bir anmayla kamusal alanda görünmeleri de son derece meşru.

'Yeni Türkiye' dedikleri eskisinden gerçekten farklı olacaksa, o Türkiye, insanların ölümlerini içlerinden geçtiği şekilde anmaktan korkmayacakları bir ülke olmalı.

Kaynak: Agos.com.tr